

ЕКОПОЛІС «Еко-Сумщина»: аналіз напрямів реалізації та головних досягнень

У статті проаналізовано шляхи формування та реалізації на території Сумської області ЕКОПОЛІСу «Еко-Сумщина». Зокрема, розглянуто напрями впровадження та вирішення організаційно-економічних завдань формування на території області науково-виробничо-освітнього комплексу з виробництва й реалізації товарів екологічного спрямування.

Ключові слова: екополіс, екологічні товари, екологічні інвестиції, міжнародне співробітництво, місцеве самоврядування.

Вступ

Формування екополісу – це такий соціо-еколого-економічний розвиток території, в якому виробнича діяльність узгоджується з природними процесами та екологобезпечним відношенням до навколишнього природного середовища. Екополіс як територіальне формування характеризується такими властивостями: автономність, самодостатність та використання технологій замкнутого циклу виробництва (що є основою ресурсо- та енергозбереження). Важливо зазначити й такі характеристики екополісу, як стаціонарність, універсальність, ефективність, простота способу життя (відсутність спеціальної підготовки для проживання в екополісі), відновлення та відтворення компонентів навколишнього природного середовища в регіоні. Узагальнюючи властивості екополісу, можна навести думку проф. Мельника Л.Г., який під екополісом розуміє науково-виробничо-освітній комплекс, що функціонує для створення і реалізації товарів екологічного спрямування. Варто відзначити, що головною метою при формуванні екополісу стає отримання прибутку від реалізації товарів екологічного призначення, які прямо чи опосередковано сприяють вирішенню певних екологічних проблем. Формування екополісу не відміняє і не підміняє природоохоронної діяльності, але підсилює у суб'єктів господарювання мотивацію досягнення екологічних цілей [1].

Однією з передумов формування на території області екополісу є відносно сприятлива екологічна ситуація в регіоні. Зокрема, за даними ООН, Сумщина є єдиною областю на Лівобережній Україні, де рівень екологічного навантаження вважається задовільним. Одним із чинників, завдяки яким область належить до найбільш екологічно чистих регіонів держави, є те, що викиди забруднювальних речовин у повітря та скиди зворотних вод у водні об'єкти становлять більше 1% від загальних викидів і скидів по Україні [2, 3].

Шкарупа Олена Василівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Сумського державного університету; Цупро Олександр Миколайович, заступник голови – керівник апарату Сумської обласної державної адміністрації; Кубатко Олександр Васильович, старший викладач кафедри економіки Сумського державного університету; Мельник Ольга Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Сумського державного університету.

© О.В. Шкарупа, О.М. Цупро, О.В. Кубатко, О.І. Мельник, 2010

Завдання, що ставилися для формування на території Сумської області ЕКОПОЛІСу «Еко-Сумщина» в 2007 році, та результати за 3 роки

Однією з організаційно-економічних передумов формування на території області екополісу було проведення міжнародної українсько-бельгійської науково-практичної конференції «Створення регіональних екополісів як складової сталого розвитку територій» спільно із Сумською державною обласною адміністрацією, Сумським державним університетом та громадськими організаціями міста. Зокрема, за результатами роботи конференції та подальших зусиль місцевої влади та науковців було прийнято та впроваджено ряд програм. Серед найбільш вагомих результатів та програм необхідно назвати: «Комплексну програму охорони навколишнього природного середовища Сумської області до 2015 року» від 25.07.2008 р; «Обласну комплексну програму «Здоров'я нації» на 2002 – 2011 роки»; «Програму з організації виробництва та використання місцевих поновлювальних видів палива в області на 2009 – 2015 рр.»; Комплексні програми енергозбереження в Сумській області, які передбачають скорочення споживання природного газу всіма категоріями споживачів області. Визначені програмами напрями передбачають узгодженість економічного, соціального та екологічного аспектів розвитку регіону і спрямовані на:

- реалізацію держаної політики України у сфері охорони навколишнього природного середовища на регіональному рівні;
- формування та впровадження екологічно і економічно збалансованої системи природокористування;
- збереження і підтримку цілісності природних систем та їх функцій життєзабезпечення;
- поліпшення стану навколишнього природного середовища та запобігання його забрудненню;
- реалізацію в області міжнародних угод та зобов'язань, що ратифіковані в Україні.

Реалізація природоохоронних заходів за відповідними напрямами передбачена на період 2009 – 2015 рр. в два етапи: 1-й етап: 2009 – 2011 рр.; 2-й етап: 2012 – 2015 рр. Терміни реалізації конкретних природоохоронних заходів визначаються проектно-кошторисною документацією, рішенням органів державної влади та місцевого самоврядування [4].

При розробленні концепції ЕКОПОЛІСу «Еко-Сумщина» вченими Сумського державного університету за підтримки Сумської обласної державної адміністрації було виокремлено десять найбільш важливих напрямів її реалізації. Ці напрями та завдання враховують наступні практичні кроки щодо їх впровадження.

1. залучення споживачів до споживання екологічно чистих товарів

З метою залучення споживачів до споживання екологічно чистих товарів центр державної сертифікації та стандартизації розробляє екомаркування для визначення кращих товарів Сумщини. Крім того, на даний момент при здійсненні закупівель товарів, робіт та послуг за державні кошти в Сумській області сформовано перелік місцевих товаровиробників (надавачів послуг, виконавців робіт) з метою оптимізації використання бюджетних коштів та закупівлі продукції місцевих товаровиробників. Тобто якщо продукція, що виробляється в області, є кращою за якісно-ціновими показниками, то в результаті вона і закупается за рахунок державних коштів в області.

2. Популяризація виробників продукції екологічного спрямування

Для стимулювання попиту на екологічні товари застосовуються реклама, пропаганда, стимулювання збуту та особистий продаж, тобто традиційні складові

комплексу маркетингового стимулювання. Державні організації приділяють значну увагу для популяризації та просування продукції екологічного спрямування. В Сумській області відповідно до концепції ЕКОПОЛІСу Еко-Сумщина відбуваються добровільне екомаркування та сертифікація продукції. Зокрема, з метою забезпечення належного контролю за безпекою та якістю харчових продуктів було вирішено здійснити поліпшення матеріально-технічної бази лабораторій з контролю безпеки та якості сировини, напівфабрикатів і харчових продуктів, провести їх капітальні та поточні ремонти, акредитацію, сертифікацію, атестацію, перевірку приладів, забезпечення необхідним транспортом, сучасним обладнанням, реактивами, витратними матеріалами, методичними розробками, сплату комунальних послуг та оплати праці за рахунок відшкодування отримувачами послуг витрат з відбору зразків (проб) продукції, коштів бюджетів усіх рівнів (шляхом надання фінансової підтримки) та інших джерел доходів лабораторій відповідно до укладених договорів.

3. Залучення інвесторів до реалізації екологічно орієнтованих проектів

З метою залучення інвесторів у Сумську область було поставлено завдання забезпечення державними органами інвесторам низки гарантій щодо збереження та підтримки інвестиційних проектів. Еколого-орієнтовані проекти, особливо на етапах їх розгляду та затвердження, повинні підтримуватися державою, в тому числі місцевими органами влади. До того ж доцільно запроваджувати екологічне обґрунтування всіх інвестиційних проектів, що буде стимулювати інвесторів вкладати кошти в еколого-орієнтовані проекти. Прикладом державної підтримки еколого-орієнтованих проектів є реалізація пілотного інвестиційного проекту за наказом Кабінету Міністрів України від 29 січня 2009 року № 154-р «Про реконструкцію системи теплозабезпечення міста Шостки з переведенням водогрійних і парових котлів на альтернативні види палива» вартістю 37 млн грн, Шосткинською міською радою визначено виконавця проекту та укладено договір про виконання робіт. Управлінням Держказначейства України в місті Шостці із Стабілізаційного фонду отримано 31,3 млн грн. Таким чином, за рахунок державних гарантій та інвестицій відбувається реалізація екологічно орієнтованих проектів.

Крім того, за міжнародною програмою ТАСІС на котельні комунальних підприємств міста Ромни та Роменського району в 2009 році виділено 22 сучасні енергоефективні котли, з яких 16 – газові з ККД більше 90% та 6 твердопаливних, які працюють на альтернативному паливі. Один котел уже працює в котельні школи с. Діброва Роменського району, ще два будуть установлені в шкільних котельних с. Перекопівка та с. Бацмани Роменського району.

4. Формування екологічно привабливого іміджу області для розвитку масового екотуризму

Під екотуризмом розуміють подорож природними територіями з метою більш глибокого розуміння місцевої культури та природного середовища, що не порушує цілісності екосистем і є економічно вигідним для місцевих мешканців. Особливість екотуризму полягає в тому, що він стимулює й задовольняє бажання спілкуватися з природою, сприяє зменшенню негативного впливу на природу та спонукає туроператорів і туристів сприяти охороні природи й соціально-економічному розвитку. Ключовими завданнями в галузі туризму у 2009 році в Сумській області були питання проведення ефективного інформаційної та рекламної кампанії щодо висвітлення туристичного потенціалу області на внутрішньому та міжнародних ринках, активізації роботи туристичних операторів. Зокрема, за 2008–2009 рр. розроблено та впроваджено

новий туристичний маршрут «Золоте намисто Сумщини», випущено буклет «Музеї Сумщини запрошують» та туристичний путівник по Сумській області, проведено інформаційно-рекламний тур «Зелений туризм на Сумщині», проведено круглий стіл «Стан та перспективи розвитку сільського зеленого туризму на Сумщині» [6].

Станом на 01.01.2008 р. в області налічувалося близько 230 об'єктів природно-заповідного фонду. На Сумщині знаходяться об'єкти, що належать до дев'яти категорій заповідності з одинадцяти передбачених чинним законодавством України. З них кількісно найбільшу частку мають пам'ятки природи, заказники та заповідні урочища – разом близько 78% усіх існуючих об'єктів. Серед природно-заповідних об'єктів Сумщини представлені: національний природний парк «Деснянсько-Старогутський», відділення природного заповідника «Михайлівська цілина», заказники загальнодержавного значення – 10 об'єктів, пам'ятки природи загальнодержавного значення – 3 об'єкти, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення – 2 об'єкти, дендропарк загальнодержавного значення. Крім того, в Сумській області передбачається збільшення кількості природно-заповідних територій, а також розширення вже існуючих об'єктів (табл. 1).

Таблиця 1 – План створення та розширення території суб'єктів природно-заповідного фонду в Сумській області на період до 2015 року

	Умовні назви проєктованих об'єктів ПЗФ, орієнтована площа	Мета створення або розширення території	Місцезнаходження (район, сільські ради, населені пункти, заплави річок, землекористувачі)
1	2	3	4
	«Михайлівська цілина» – природний заповідник на площі 1,5 тис. га	Стабілізація природних процесів і збереження лучно-степової екосистеми	Територія відділення Українського степового природного заповідника «Михайлівська цілина» на площі 202,48 га і його охоронної зони на площі 780 га на територіях Катеринівської сільської ради Лебединського, Липоводолинського, Роменького, Тростянецького районів
	«Подесення» – біосферний заповідник на площі 30 тис. га, з них на території області 20 тис. га	Збереження унікальних природних комплексів у басейні великої річки України, підвищення до міжнародного рівня заповідності з метою залучення іноземних інвестицій	Річкова долина Десни і її надзаплавна тераса на території Сумської і Чернігівської областей. Територія НПП «Деснянсько-Старогутський» на площі понад 16,2 тис. га, квартали 1–69 Очкинського лісництва ДП «Середино-Будський лісгосп» на площі 2,5 тис. га, заплава р. Свіга в Середино-Будському районі на площі 1,1 тис. га
	«Ворскла» – біосферний заповідник на площі 35 тис. га	Збереження заплавних і лісових природних комплексів лісостепової зони в басейні середньої річки України, міжн. співробітництво з метою залучення іноземних інвестицій	Територія місць розташування проєктованого НПП «Тростянецько-Ворсклянський» на площі 23,6 тис. га, лісові масиви Тростянецького Нескучанського лісництв ДП «Тростянецький лісгосп», Охтирського і Хухрянського лісництв у річковій долині Ворскли
	«Сеймський» – національний природний парк на площі 53 тис. га	Збереження і створення умов для розселення рідкісної тварини, занесення до Червоної книги України – хохулі звичайної	Річкова долина Сейму в Путівльському, Білопільському, Кролевецькому і Конотопському районах. Територія ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Середньосеймський» і регіонального парку «Сеймський»

1	2	3	4
	«Олине болото» – ботанічна пам'ятка природи на площі 11 га	Збереження унікального сфагнового болота	За околицею с. Олине Воздвиженської сільської ради
	«Шосткинський» – національний природний парк на площі 11 тис. га	Збереження унікальних водно-болотних комплексів у басейні річки України	Заплава р. Десни і її притоки – Шостка, Івотка, Обеста в Шосткинському і Ямпільському районах

Необхідно зазначити, що на 2010 рік в області виділено більше 7 млн бюджетних коштів на покращання стану навколишнього природного середовища. Серед найбільших статей витрат на охорону довкілля можна назвати: 1) роботи, пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрою водойм; 2) заходи з охорони підземних вод та ліквідація джерел забруднення; 3) створення захисних лісових насаджень на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг; 4) знешкодження непридатних та заборонених до використання пестицидів у рамках реалізації системи поводження з непридатними та забороненими до використання пестицидів; 5) проведення наукових екологічних досліджень у межах програми Євросоюзу «Ярославна». Одним із вагомих досягнень області є щорічне зростання площ лісових та паркових територій, зокрема, лише за 2009 рік було висаджено 101 тис. дерев та 34,1 тис. кущів.

5. Популяризація Сумської області як регіону, орієнтованого на виробництво екологічно сприятливих товарів, та застосування екологічно сприятливих технологій

У концепції формування екополісу передбачалося, що зазначений пункт може бути втілений за допомогою некомерційного маркетингу – сфери соціальної взаємодії, що містить у собі спрямовану діяльність різноманітних суб'єктів, які не ставлять за мету досягнення певних економічних цілей (одержання прибутку), а намагаються отримати результати шляхом задоволення потреб конкретної спільноти споживачів. Одним із видів некомерційного маркетингу є регіональний і муніципальний маркетинг – система заходів для залучення та стимулювання економічних агентів у регіон (місто), що сприятиме їх процвітання в цілому. Щороку в Сумській області проводяться програми та заходи з озеленення міст та сіл, серед найбільших можна назвати: «Зелений паросток майбутнього», «День довкілля», «Чиста земля – чиста Україна» тощо.

6. Реструктуризація економічної системи з метою орієнтації на виробництво та споживання екологічних товарів і послуг

Даний напрямок включає в себе конкретні завдання трансформації господарського комплексу, до яких, зокрема, можуть бути віднесені: реструктуризація економіки галузей і регіонів; перепрофілювання підприємств; усунення (зменшення) потреби в екологічно несприятливих видах продукції чи послуг; заміна екологічно несприятливих техпроцесів; зниження ресурсомісткості продукції тощо. Зокрема, для реалізації Комплексної програми охорони навколишнього природного середовища Сумської області до 2015 року планується провести фінансування в такому обсязі (табл. 2).

Таблиця 2 – Ресурсне забезпечення Комплексної програми охорони навколишнього природного середовища Сумської області до 2015 року (тис. грн)

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	Етапи виконання програми				Усього витрат на виконання програми
	I			II	
	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 – 2015 рр.	
Обсяг ресурсів усього, у тому числі:	24931,5	36594,9	37875,5	137292,5	236694,4
державний бюджет, у т.ч. фонд ОНПС	19040,0	27265,8	26304,0	81430,0	154039,8
місцеві бюджети, у т.ч. фонди ОНПС	5041,5	7879,1	9651,5	46612,5	69184,6
Кошти не бюджетних джерел	850,0	1450,0	1920,0	9250,0	13470,0

Зазначимо, що на сьогодні Сумський район визначається як базовий для впровадження пілотних проектів із дообладнанням газових котелень бюджетної сфери твердопаливними котлами. У поточному році на впровадження 7 проектів з обласного бюджету виділено 2,7 млн грн. До початку опалювального періоду 2009 – 2010 рр. твердопаливними котлами дообладнано котельні Степанівської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 2, Шпилівського навчально-виховного комплексу, Басівської, Нижньосироватської, Низівської, Могрицької та Олексіївської загальноосвітніх шкіл.

Крім того, впровадження енергоефективних технологій та твердопаливних котлів, що працюють на поновлювальних місцевих видах палива, в бюджетній сфері області продовжується заміна віконних блоків на металопластикові. Станом на 1.10.2009 року замінено 6 201 вікно, замінено 6 623 лампи розжарювання на енергоефективні освітлювальні прилади, переобладнано на електроопалення 94 об'єкти бюджетної та соціальної сфери [7].

7. Збільшення у бюджетних надходженнях області частки доходів, які отримуються завдяки виробництву й споживанню екологічно сприятливої продукції. Поки що в області не ведеться відокремлення бюджетних надходжень від екологічно сприятливої продукції (вказані надходження можна було б частково витрачати на підтримку екологічних проектів, поповнення екологічних фондів тощо).

8. Збільшення кількості робочих місць за рахунок розвитку екологічно орієнтованих підприємств (сприятиме вирішенню основних соціальних завдань ЕКОПОЛІСу).

У даному напрямі вже спостерігається певний прогрес. Так, з метою забезпечення населення, бюджетних установ, підприємств комунальної теплоенергетики альтернативними видами палива розроблено та затверджено рішення обласної ради від 16.01.2009 року Програму з організації виробництва та використання місцевих поновлювальних видів палива в області на 2009 – 2015 рр. та створення відповідних робочих місць. Для організації виробництва місцевих поновлювальних видів палива, оснащення котелень технологічним та іншим устаткуванням планується відповідно до

програми протягом 2009 – 2015 років залучення коштів у сумі 1 288 млн грн, а саме: коштів державного бюджету – 360 млн грн, місцевих бюджетів – 169 млн грн, коштів інвесторів – 404 млн грн, коштів населення – 355 млн грн. Реалізація програми дасть можливість створити в сільській місцевості понад **2,5 тис. робочих місць**, отримати додаткову товарну продукцію в галузі сільського господарства, лісокористування та деревообробки на рівні 270 млн грн щороку, а також зменшити негативний вплив на навколишнє природне середовище від спалювання природного газу та кам'яного вугілля.

9. Стимулювання вторинної переробки промислових і побутових відходів

Загалом механізм управління відходами повинен бути комплексним, що передбачає:

- зниження відходів у джерелах їхнього формування (зменшення загальної кількості відходів та їх токсичності шляхом переорієнтації виробників і споживачів на продукти й упаковку, виробництво й використання яких призводить до меншої кількості відходів);

- вторинну переробку (вторинні ресурси можуть бути об'єктом комерційно вигідного підприємництва, що потребує створення ринкової інфраструктури шляхом формування мотиваційного механізму суб'єктів господарювання);

- заходи щодо утилізації відходів, яких не вдалося уникнути (сміттєспалювання зменшує обсяги відходів, що потрапляють на звалище, а захоронення на полігонах залишається необхідним для відходів, що не піддаються вторинній переробці, тих, що не підлягають спалюванню або спалюються з виділенням токсичних речовин).

Основна задача вирішення проблеми відходів у Сумському регіоні полягає в комплексному використанні всіх важелів управління й ресурсозбереження: екологічних, технічних, економічних, нормативних, правових та інформаційних (податкові пільги для підприємств, що використовують вторинну сировину, беруть участь у програмах із селективного збору побутових відходів; підвищення контролю за несанкціонованими звалищами; збільшення тарифів на полігонне захоронення тощо). У 2008 році було на обліку 265 місць зберігання непридатних та заборонених для використання пестицидів, проте за 2008 рік було знешкоджено близько 170 тонн пестицидів та знято з обліку лише 53 місця зберігання пестицидів.

10. Підвищення екологічної свідомості населення та формування етичного ставлення до навколишнього середовища

Один із принципів екорозвитку наголошує, що екологічна безпека суспільства тісно пов'язана з рівнем культури, освіченості та вихованості людей у суспільстві. Вторгнення людини в біосферну систему саморегуляції вимагає особливих знань, обережності, передбачливості та високих прогностичних можливостей науки, що гарантують безпеку біосфери. У зв'язку з цим подальший розвиток екологічної освіти і виховання, підвищення його теоретичного рівня є одним із актуальних завдань людства.

На сьогоднішній день екологічна освіта – це результат взаємодії трьох основних освітотвірчих факторів: сім'ї, навчальних закладів та засобів масової комунікації. Без такої єдності не можна вирішити проблему неперервної екоосвіти.

Вирішити проблему екологічного виховання значно складніше, ніж удосконалити систему екологічної освіти. Цей процес визначається не тільки сукупністю знань про особливості взаємодії суспільства з природою, але й охоплює широкий спектр найрізноманітніших людських якостей і характеристик, певний світогляд і світосприйняття, моральні, правові, екологічні, соціальні принципи та норми.

Результатом екологічного виховання є становлення екологічної особистості, якій притаманний екоцентричний тип екологічної свідомості.

Загалом можна сказати про те, що підвищення екологічної свідомості населення та формування етичного ставлення до навколишнього середовища займає первісну ланку у вирішенні основних екологічних завдань екополісу. Якщо людина в своїй щоденній діяльності не тільки засвоює екологічну інформацію, але й формує на її основі власних моральних принципів і норм, то в такому випадку інститути контролю за еколого-сприятливою поведінкою відіграватимуть вторинну роль у суспільстві. До того ж екологічна свідомість як частина суспільної свідомості відповідає принципу стійкого розвитку, який стосується збереження світу для наступних поколінь, надаючи нашим нащадкам знання та розуміння необхідності збереження всього живого на Землі.

Висновки

У результаті спільних зусиль науковців, місцевих органів влади та громадських організацій у Сумській області було започатковано програму формування на території області ЕКОПОЛІСУ «Еко-Сумщина». Першим кроком стало проведення міжнародної українсько-бельгійської науково-практичної конференції «Створення регіональних екополісів як складової сталого розвитку територій», на якій було визначено основні пріоритетні напрямки та завдання формування екополісу в Сумській області. Найбільш вагомі результати було досягнуто в напрямках залучення споживачів до споживання екологічно чистих товарів, популяризації виробників продукції екологічного спрямування, залучення інвесторів до реалізації екологічно орієнтованих проектів. Певні позитивні кроки спостерігаються в напрямках формування екологічно привабливого іміджу області для розвитку масового екотуризму, популяризації Сумської області як регіону, орієнтованого на виробництво екологічно сприятливих товарів та застосування екологічно сприятливих технологій, збільшення кількості робочих місць за рахунок розвитку екологічно орієнтованих підприємств. Найменш розробленим напрямом виявилось стимулювання вторинної переробки промислових і побутових відходів внаслідок відсутності економічної мотивації проведення подібних заходів на території області. Проте дійсно позитивним є те, що за період з 2007 по 2009 роки було прийнято та впроваджено ряд важливих програм, пов'язаних з охороною навколишнього середовища, енергозбереженням, охороною здоров'я населення.

1. *Формування на території Сумської області ЕКОПОЛІСУ «Еко-Сумщина»* / Л. Г. Мельник, В. С. Качур, О. Ф. Балацький, С. М. Ілляшенко [та ін.] // *Механізм регулювання економіки*. — 2008. — № 1. — С. 11–21.
2. *Формування на території Сумської області ЕКОПОЛІСУ – науково-виробничо-освітнього комплексу з виробництва і реалізації товарів екологічного призначення (концептуальні положення)*. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. – 36 с.
3. *На Сумщині відбулась прес-конференція на тему «Сумщина як Екополіс»*. [електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/cgi-bin/go?node=1416> 31.10.2007.
4. *Комплексна програма охорони навколишнього природного середовища Сумської області до 2015 року*. Затверджена рішенням Сумської обласної ради від 25.07.2008 року.
5. *Рішення Сумської обласної ради «Про внесення змін до обласної комплексної програми «Здоров'я нації» на 2002–2011 роки»*. Від 20 листопада 2009 року.
6. *Інформація про стан туристичної галузі Сумської області за 2009 рік*. Управління культури і туризму Сумської обласної державної адміністрації. – Суми, 2009.

7. Довідка про стан енергозбереження та використання альтернативних видів палива в Сумській області / Головне управління промисловості та розвитку інфраструктури облдержадміністрації. – Суми, 2009.

Е.В. Шкарупа, А.Н. Цупро, А.В. Кубатко, О.И. Мельник

**Формирование на территории Сумской области ЭКОПОЛИСа «Эко-Сумщина»:
анализ предпосылок и направлений реализации**

В статье проанализировано пути формирования и реализации на территории Сумской области ЭКОПОЛИСа «Эко-Сумщина». В частности, рассмотрено вопросы внедрения и решения организационно-экономических заданий формирования на территории области научно-производственно-образовательного комплекса производства товаров экологического направления. Проведен анализ достижения поставленных целей формирования экополиса в регионе.

Ключевые слова: экополис, экологические товары, экологические инвестиции, международное сотрудничество, местное самоуправление.

O.V. Shkarupa, O.M. Tsypro, O.V. Kubatko, O.I. Melnyk

**The formation of ecopolis «Eco-Symshchina» at the Sumy region:
directions of the development and background analysis**

The article analyses the formation and realization of ecopolis «Eco-Symshchina» in the Sumy region. In particular the questions of creation and implementation of scientific, production and educational complex are analyzed for the promotion of ecologically oriented goods and services. The analysis of established goals for the ecopolis implementation is performed. The most relevant progress in the realization of the program ecopolis «Eco-Symshchina» has been achieved in creation of ecological demand and increase in number of eco-tourists. Also positive changes have happened in increase of ecological investment in Sumy region. Among the most problematic direction of ecopolis realization are found to be processes of re-use and re-cycle of wastes for there is still no big plant to solve the problem.

Keywords: ecopolis, ecological goods, ecological investment, international cooperation, local authorities.